

# PIISKATYKKI M-32 45 K



Teksti: SI Sihvola

Jo 1920- ja 1930-lukujen vaihteessa Neuvostoliitto ja Saksa toimivat hyvin läheisesti monissa asekehitykseen liittyvissä asioissa. Versaillesin rauhansopimus rajoitti Saksan asekehitystä ja nouseva Puna-armeija taas tarvitsi asekehittelyä kipeästi, niinpä saksalaiset toimivat Neuvostoliitossa auttaen molempia osapuolia kehittämällä uusia aseitaan salassa muulta maailmalta. Rheinmetal-Borsig oli kehittänyt oman tykkinsä Tankabwehrkanonen jo vuonna 1925, jonka venäläiset 30-luvun alussa kopioivat ja valmistivat lisenssillä 37 mm tykkiä M-30, kunnes he kehittivät valmista konstruktiota hieman lisää. Niinpä vuonna 1932 syntyi 45 mm panssarintorjuntatykki ”Protivotankovaja Puska obr 1932 g”. Tykin kaliiberi oli nostettu 45 mm:iin, tähtäimiä ja joitakin tuotannollisia ratkaisuja oli muutettu, mutta muuten tykki M-32 oli saksalaisen serkkunsa täyskopio.

Ensimmäinen tuotantomalli oli varustettu puisilla pyörillä, mutta kumipyörät tulivat puolavanteisiin pian. M-32:ssa oli paljon puutteita, jotka poistettiin sittemmin mallin M-37 tuotannossa. M-32:ssa ei ollut jousitusta, mikä hidasti siirtonopeutta huomattavasti. Eikä tykki toiminut puoliautomaattisena kuin panssarilaukauksilla, johtuen ammuksen latauksesta.

Mallin M-37 akselijousituksen lisäys nosti tykin korkeutta 24 cm. Laukaisin muutettiin korkeus-suuntauksen säätöpyörään ja joitakin pieniä muutoksia tehtiin vielä tykin liikuttelua helpottamaan, kuten uudet pinnapyörät. Tykin sulkulaite uusittiin, jolloin tykistä tuli täysin puoliautomaattinen, mikä kasvatti tulinopeutta huomattavasti. Vuoden 1938 aikana jousitusta muutettiin lisää niin paljon, että malli muuttui M-38:ksi. Tuliasemassa akselisto jäykistettiin, jotta saavutettiin vakausta ampua.

Talvisodan ensipäivinä suomalaiset joukot saivat haltuun 45 mm:n tykkejä. Heti todettiin tykin olevan Boforsia yksinkertaisemman



*Sirpalekranaatti herkkänä*



*Sytyttimen kansi sirpalekranaatissa*



*Hylsyn kantamerkitöjä. Huom. nallina kiväärin hylsy.*

ja ominaisuuksiltaan mainion. Tykki otettiin välittömästi joukkojen käyttöön, koska lienee turha mainita siihen aikaa vallinneen kroonisen asepuolan vaivaavan kaikkialla. Venäläinen 45 mm tykki oli sitten Talvisodan paras panssarintorjunta-ase läpäisyltään. Talvisodan aikana joukkomme saivat haltuunsa kaikkiaan 125 kpl venäläisiä piiskatykkejä, mutta tappiot olivat kovia, joten kesällä 1940 varikoissa oli jäljellä 93 kpl tykkejä jäljellä, joista useimmat mallia M-32. Sotasaalistykkit olivat luonnollisesti

haluttuja niin rintamalle kuin koulutuskeskukseen Hämeenlinnaankin.

Sotasaaliin joukossa tuli ampumatarpeita kaikkiaan 59 000 laukausta, mitkä suuremmalta osin olivat panssarilaukauksia. Kotimainen tuotanto vuoden 1940 loppuun mennessä oli 3 929 laukausta, mitkä valmisti Valtion Tykkitehdas.

45 K -tykit ryhmitettiin panssarintorjunnan kehittäjän kapt. Armas Lehtisen toimesta syksyllä

1940 erillisille komppanioille ja 37 mm:n tykit jaettiin rykmenteille siten, että samanmalliset tykit tulivat samaan paikkaan. Toimenpide helpotti huoltoa suuresti. Jatkosodassa tykkeitä tuli runsaasti lisää sotasaaliina. Valitettavasti en löytänyt numerotietoa mistään, mutta pyrin nettijulkaisuun etsimään kappalemäärätietoa.

**Kaliiberi:** 45 mm

**Putken pituus:** 2 070 mm

**Paino:** 313 kg

**Kantama:** 4 200 m

### Laukaukset

#### Panssarikranaatti

- Patruunalaukauksen paino
- Kranaatin paino 1 440 g
- lähtönopeus 740 m/s

#### Sirpalekranaatti

- Lähtönopeus 335 m/s
- Paino KT-1 -sytyttimellä 2 900 g ja KTM-1 puolestaan 2 800 g
- Sirpalekranaatti voitiin ampuu herkkänä, jos käännettiin kranaatin kärjestä sytyttimen edestä korkki pois (katso kuva)

#### Kartessi

- Kartesseja käytettiin lähitorjunnassa. Se koostui bakeliittisestä umpinaisesta putkista, jossa oli kuulalakeereita sisällä. Putkilo hajosi putken suun jälkeen ja vaikutus on ollut verrattavissa isoon haulikkoon.
- Ammuksen paino 2 200 g

Hyvästi synnyinmaa ”proshait rodina” tuli tykin lempinimeksi vuoden 1941 aikana, kun Suuri Isänmaallinen sota alkoi. Tykki alkoi olemaan heikko teholtaan vihollisen vaunuihin, joten se sijoitettiin sivustaan pääpuolustusasemiin nähdessä. Tarkoituksena näillä oli avata tuli saksalaisten vaunuja vastaan sivusta, joiden tuli kääntyä ja kiinnittää huomio näihin tykkiasemiin. Vihollisen vaunun kääntymistä paljastaen kylkensä päälinjassa oleville tehokkaimmille 76 mm pst-tykeille. Siivuhomautuksena mainitsen, että komennus näihin harhautusjoukkoihin tuli erinäisistä rikkeistä. Miehistön vaihtuvuus oli suurta, niin siksi nimi

hyvästi synnyinmaa, josta se sittemmin vakiintui myös tykin nimeksi koko Puna-armeijassa.

Valmistusmäärästä emme voi todeta muuta kuin, että runsaasti niitä on täydytty valmistaa. Useita kymmeniä tuhansia, jopa uskoisin reilun sataatuhatta tykkiä valmistuneen vuosien 1932-1942 välisenä aikana.

Suomen raskaassa tykki oli varattuna rannikko-puolustukselle 1980-luvun lopulle asti, jolloin ne hylättiin varikoihin. Varikoista useat keräilijät ovat hankkineet pihojensa komistuksiksi 45 mm piiskan, mutta nyt on loput varikoissa jäljellä olleet tykit valitettavasti romutettu.

#### Variaatiot

Tykistä on olemassa pitkäputkinen malli pst-kanuuna M-42, joka kuitenkin vain ulkoisesti muistuttaa edeltäjänsä. Sekä 76 mm jv-kanuuna, misä on sama alusta, kuin M-32:ssa.



*Kranaatti menee hylsyn sisään 115 mm*